

Saksframlegg

OPPRETTELSE AV KOMMUNALT FORELDRE RÅD FOR BARNEHAGER (KFB)

Arkivsaksnr.: 11/30586

::: Sett inn innstillingen under denne linja

Forslag til innstilling:

Bystyret vedtar å etablere Kommunalt foreldreråd for barnehager (KFB) fra høsten 2011 innenfor de rammer som er foreslått i saken.

Bystyret vedtar å etablere Kommunalt foreldreråd for barnehager (KFB) med politisk deltakelse fra høsten 2011.

Under forutsetning av at Kommunalt foreldreråd for grunnskolen (KFG) finner det hensiktsmessig, vedtar bystyret også å etablere KFG med politisk deltakelse fra høsten 2011.

Bystyret vedtar at bystyresekretariatet får sekretariatsfunksjonen overfor begge rådene fra høsten 2011.

::: Sett inn innstillingen over denne linja

... Sett inn saksutredningen under denne linja

1. Bakgrunn

Regjeringen oppnevnte 1.august 2010 et nasjonalt foreldreutvalg for barnehager (FUB). Dette ble blant annet oppnevnt fordi det antas å bli et økende behov for veiledning, informasjon og foreldremedvirkning som et resultat av lovfestet rett til barnehageplass. Formålet med opprettelsen er å sikre at foreldrestemmen høres i aktuelle barnehagepolitiske saker og at Kunnskapsdepartementet får et rådgivende organ og en høringsinnstans som ivaretar foreldreperspektivet.

I en interpellasjon til Bystyret i mars ble det tatt opp spørsmål når det gjelder å gi foreldre økt innflytelse på barnehagepolitikken lokalt og styrke samarbeidet mellom hjem og barnehage. Bystyret vedtok at rådmannen skal utrede hvordan etableringen av et Kommunalt foreldreråd for trondheimsbarnehagene best kan gjennomføres og framlegge saken til politisk behandling før sommeren 2011.

2. Brukermedvirkning

Brukeres medvirkning i norske kommuner kan foregå langs to hoveddimensjoner. Den første er som medvirkning på individnivå og den andre som medvirkning på systemnivå. Medvirkning på individnivå foregår som en relasjon mellom individuelle brukere og den enkelte tjenesteutøver/enhet og brukere medvirker kun i forhold til tjenester de selv mottar. Medvirkning på systemnivå er brukers medvirkning opp mot enhet gjennom brukerråd, kommune, fylke eller stat, kan foregå med utgangspunkt i brukeres organisasjoner og er dermed av mer kollektiv karakter. Slik medvirkning er institusjonalisert og saksorientert.

2.1 Medvirkning i barnehagen

Foreldresamarbeid i den enkelte barnehage er regulert i flere bestemmelser. Barneloven og barnekonvensjonen framhever foreldrenes hovedansvar for barnas læring og oppdragelse og at ansatte i barnehagen derfor må ha et godt samarbeid med alle foreldre. Lov om barnehager med forskrifter stadfester at barnehagens virksomhet skal skje i nært samarbeid og forståelse med foreldrene. Bestemmelsene i loven handler om at samarbeidet skal sikres gjennom at hver barnehage har et foreldreråd og et samarbeidsutvalg. Disse skal ha en sentral rolle i forhold til å påvirke barnehagens virksomhet og i utviklingen av den enkelte barnehages kvaliteter lokalt.

Trondheim har målsetting om å ha høy kvalitet på innholdet i barnehagene og kompetansen blant ansatte. Barnas utbytte av barnehageoppholdet er avhengig av foreldremedvirkning og foreldreinnflytelse. I så måte gjør foreldreutvalgene på den enkelte barnehage en viktig og god jobb.

2.2 Medvirkning på kommunenivå

Kommuneloven gir kommunene stor frihet til selv å velge hvordan de vil organisere sin virksomhet og gir dermed kommunene frihet til selv å bestemme om de vil etablere et kommunalt foreldreutvalg for barnehager.

Trondheim etablerte Kommunalt foreldreråd for grunnskolen (KFG) i 2004. Opprettelsen av rådet var et ledd i å gi foreldrene større medvirkning og innflytelse over barnas skolehverdag. Intensjonen er at rådet skal fungere som en formell arena for samarbeid, dialog og rådgivning mellom foreldre, rådmannen og politisk nivå. KFG består av to foreldre fra hver bydel, til sammen åtte personer, og har en funksjonstid på to år. Rådmannen har siden opprettelsen i 2004 lagt til rette for en sekretariatsfunksjon for rådet.

Trondheim har i dag ingen tilsvarende forpliktende organ med foreldrerepresentasjon for barnehagene på kommunenivå. Med den store utviklingen innenfor sektoren de seneste år, er behovet for foreldremedvirkning og dialog på systemnivå aktualisert. En kan forvente at full barnehagedekning vil øke barnehageforeldres engasjement særlig i spørsmål knyttet til barnehagens kvaliteter og innhold.

Rådmannen vurderer derfor at det bør etableres en mer formell arena for samhandling, dialog og rådgivning mellom barnehageforeldre, rådmannen og politisk nivå i saker av felles interesse. Rådmannen er kjent med at også enkelte foreldrerepresentanter i brukerrådene ønsker en slik medvirkning, og vurderer derfor at etableringen av et slikt utvalg vil bli sett på som positivt fra foreldrenes side.

For kommunens politiske og administrative ledelse vil det være interessant og viktig å få med foreldreperspektivet i overordnede strategiske spørsmål knyttet til utvikling, planlegging og gjennomføring av barnehagetilbudet i byen. Rådet vil derfor være en viktig diskusjonspartner, et høringsorgan og et rådgivende organ i utformingen av kommunens barnehagepolitikk.

3. Kommunalt foreldreråd for barnehager

3.1 Rådets sammensetning og funksjon

Ved utgangen av 2010 hadde Trondheim 230 barnehageenheter med variasjon i driftsform og eierstruktur. Om lag 40 prosent av barna går i private barnehager. Skal et overordnet foreldreutvalg på barnehageområdet fungere etter hensikten, vil det være behov for et utvalg og et mandat for rådets arbeid

Trondheim kommune

som gjenspeiler barnehagevirksomheten i byen.

Sammensetning og funksjon i et rådgivende organ på kommunenivå, kan ha utspring i ulike modeller;

1. Et selvstendig utvalg; valgt, drevet og organisert ut fra hvordan brukerne selv ønsker det.
2. Et kommunalt oppnevnt råd, der sekretariatsfunksjonen ligger hos bystyresekretariatet eller rådmannen etter nærmere vedtatte retningslinjer. Dette vil være et råd etter modell av Ungdommens bystyre og Kommunalt råd for grunnskolen (KFG)
3. Et kommunalt oppnevnt råd med politisk deltakelse og sekretariatsfunksjon lagt til bystyresekretariatet. Dette vil være et råd etter modell av Eldrerådet og Kommunalt råd for funksjonshemmede (KFU)

For å ivareta de mål kommunen har til medvirkning og brukerinnflytelse, vurderer rådmannen at det bør legges til rette for en kombinasjon av modellene. På den ene siden er det viktig å ivareta brukergruppens selvstendighet i valg av sine representanter og frihet til selv å bestemme agenda (modell 1). For å sikre en mulighet til reell medvirkning og å ivareta kontinuiteten i arbeidet, bør allikevel kommunen ta ansvaret for noen grunnleggende strukturer. Opprettelse og vedlikehold av kommunikasjonslinjer og informasjonsflyt er sentrale moment for utøvelse av medvirkning og innflytelse. Ved at kommunen kan påta seg tilretteleggerfunksjonen og koordinering opp mot eventuelle andre råd og utvalg, vurderer rådmannen at etablering av rådet, informasjon, dialog og veiledning ivaretas og møtearenaer sikres. Videre må kommunen forplikte seg til å bruke rådet som høringsinstans og dialogpartner i saker av overordnet karakter for trondheimsbarnehagene.

Rådmannen har varierende erfaringer med arbeidet i det kommunale foreldrerådet for grunnskolen, både når det gjelder foreldrenes deltakelse, medvirkning og engasjement for arbeidet. En undersøkelse fra 2006, *Brukermedvirkning og realiteter - om brukeres medvirkning på systemnivå i kommunene* (NIBIR 2006), viser at reell medvirkning fra foreldre avhenger av hvorvidt kommunen velger politikere og/eller ansatte i administrasjonen til å delta i og administrere rådene på kommunenivå. Rådmannen vurderer at hvis arbeidet i det videre skal fungere etter hensikten, som fora for innflytelse og medvirkning fra foreldre, bør det etableres tettere forbindelseslinjer mellom rådet og politisk nivå. Rådene for barnehage og også grunnskolen bør derfor etableres med politisk deltakelse, der Bystyresekretariatet får sekretariatsfunksjonen overfor rådene (modell 3). Trondheim kommune har erfaringer med dette både når det gjelder arbeidet i Eldrerådet og i Kommunalt råd for funksjonshemmede (KFU). Større grad av nærhet mellom politikere og innbyggere antas å fremme deltakelse og medvirkning og vil etter rådmannens vurdering være avgjørende for om rådsarbeidet skal fungere etter intensjonen.

3.2 Representativitet i valg av brukerrepresentanter

Et sentralt organ må gjenspeile barnehagevirksomheten i kommunen. Rådet bør ha en størrelse som ikke er større enn at muligheten for aktiv deltakelse, kommunikasjon og god dialog sikres. Samtidig bør det ikke være for få medlemmer i rådet. Da vil det kunne lide under mangel på mangfold og bredde. En balanse mellom stor/liten gruppe ligger i gruppedynamikken og har sitt spenn mellom 5 og 15 personer.

Det er om lag 10 600 barn i alderen 0-5 år som går i barnehage i Trondheim. Ved utgangen av 2010 består barnehagesektoren av 76 private barnehager, 90 familiebarnehager og 57 kommunale enheter. 62 prosent av barna går i kommunal barnehage. Barnehagene er jevnt fordelt i alle fire bydeler. Med dette som utgangspunkt, vil et råd hvor hver bydel velger inn to personer, en fra privat barnehage og en fra kommunal barnehage, ivareta representativiteten og hensynet til gruppestørrelse. Det bør sikres at minimum en av representantene for de private barnehagene velges fra familiebarnehagene. Denne fordelingen vil også

Trondheim kommune

til en viss grad være forholdsmessig i forhold til barn i barnehager med ulik drift- og eierskap.

3.3 Valgprosess

Tilrettelegging for valg av medlemmer til Kommunalt foreldreråd for barnehager (KFB), bør være kommunens ansvar. Foreldrene velger selv hvem som skal sitte i rådet. Nominasjon av kandidater til rådet, må gjøres på den enkelte barnehage. Navn på de nominerte legges deretter ut på kommunens nettsider før valget gjennomføres. Valget kan enten gjennomføres på et åpent møte for alle foreldre med barn i trondheimsbarnehagene, eller i fellesmøte for representantene fra brukerrådet / samarbeidsutvalg ved den enkelte barnehage. Valget skjer ved akklamasjon eller ved stemmegivning der hver barnehage har en stemme.

I et råd med politisk deltakelse, oppnevner formannskapet representanter til rådet.

3.4 Funksjonstid

Med tanke på å kunne bygge kontinuitet og mulighet for erfaringsspredning i rådet, vil det etter rådmannens vurdering være gunstig med valgperioder på to år. Valgmøte hvert år gir muligheter for suppleringsvalg når det er behov for det.

3.5 Rådets oppgaver/mandat

Hovedmålet for arbeidet i Kommunalt foreldreråd for barnehager (KFB), vil være å bidra til at alle barn i Trondheim sikres god utvikling i barnehagen. For å nå dette målet skal rådet;

- Være et rådgivende organ overfor kommunen
- Være diskusjonspartner og høringsorgan i saker av betydning for utformingen av barnehagetjenesten og kommunens barnehagepolitikk
- Gi informasjon og veiledning overfor andre foreldre og styrke foreldreengasjementet og foreldreinnflytelsen i arbeidet med å skape et best mulig barnehagetilbud
- Ivareta foreldrene sine interesser i barnehagesammenheng overfor rådmannen og politinivå

4. Oppsummering og konklusjon

Ordningen med lovfestet rett til plass og full barnehagedekning vil øke behovet for veiledning, dialog og innflytelse over utformingen av barnehagetilbudet. En kan forvente at barnehageforeldres engasjement i spørsmål knyttet til barnehagens kvaliteter og innhold vil øke framover.

4.1 Intensjon

Samarbeid mellom foreldre som gruppe og kommunen som tjenesteyter er avgjørende for å sikre et barnehagetilbud av høy kvalitet. Opprettelsen av et Kommunalt foreldreråd for barnehager (KFB) er et ledd i å gi foreldre større medvirkning og innflytelse over barnehagetilbudet.

Rådet skal ivareta interessene til alle foreldre med barn i trondheimsbarnehagene. Rådet skal være en formell arena for samhandling, dialog og rådgivning mellom foreldre, rådmannen og politisk nivå i saker av felles interesse. Rådet er det formelle organet for foreldremedvirkning på kommunenivå.

4.2 Myndighet og ansvar

Trondheim kommune

KFB skal arbeide for godt samarbeid mellom barnehage og hjem og skal ivareta foreldrenes interesser i barnehagesammenheng overfor rådmannen og politisk nivå. Politikere og rådmannen skal benytte rådet som høringsorgan i saker som har betydning for barnehagevirksomheten og skal innkalle til møter i forbindelse med viktige saker eller når rådet selv ønsker det. Rådet kan fatte rådgivende vedtak når dette er et ønske fra foreldrene.

4.3 Sammensetning, valgprosess og funksjonstid

Kommunalt foreldreråd for barnehager (KFB) skal velges blant foreldrerepresentanter ved brukerrådene/samarbeidsutvalgene i trondheimsbarnehagene. Rådet skal bestå av 8 medlemmer med to foreldrerepresentanter fra hver bydel; en fra en privat barnehage og en fra en kommunal barnehage i bydelen. Minimum en av representantene fra de private barnehagene velges fra familiebarnehagene;

- Den enkelte barnehage nominerer sin(e) kandidat(er).
- Nominasjonsresultatet legges ut på kommunens nettsider.
- Valg gjennomføres i fellesmøte med foreldrerepresentanter fra alle brukerråd /samarbeidsutvalg i trondheimsbarnehagene.
- Valget foretas ved akklamasjon eller ved stemmegivning der hver barnehage har en stemme.

Rådmannen vurderer at KFB bør etableres med deltakelse fra politisk nivå, der bystyresekretariatet får sekretariatfunksjon for rådet og der bystyret oppnevner politiske representanter til rådet. Under forutsetning av at Kommunalt foreldreråd for grunnskolen (KFG) finner det hensiktsmessig, bør bystyret vedta å etablere dette på samme måte fra høsten 2011.

Rådet velger selv leder, nestleder og eventuelle andre funksjoner for rådsmedlemmene. Funksjonstiden for rådet er to år. Ved behov gjennomføres det valg hvert år.

Det settes årlig av kr. 5000,- innenfor kvalitetsbudsjettet for barnehagene til drift av rådet.

Rådmannen i Trondheim, 21.06.2011

Jorid Midtlyng
kommunaldirektør

Hilde Skybakmoen
rådgiver

Elektronisk dokumentert godkjenning uten underskrift

[... Sett inn saksutredningen over denne linja](#)